

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра судової медицини, медичного правознавства
імені заслуженого професора. М.С. Бокаріуса

Навчальний рік 2019-2020

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Медичне право. Професійна етика та деонтологія»
(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компонент вибіркова

Форма здобуття освіти денна
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія»
(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності) _____

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма)
ОПП «Фізична терапія, ерготерапія»

Першого бакалаврського рівня вищої освіти

Курс I

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Бондаренко Владислав Вікторович – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса , кандидат медичних наук

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

2. Хижняк Володимир Володимирович – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса , кандидат медичних наук, доцент

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

3. Кривенко Олександр Іванович – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса, кандидат юридичних наук, доцент

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

**ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ
ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ**

ПІБ викладача	<i>Бондаренко Владислав Вікторович</i>
Інформація про викладача	<i>Професійні інтереси: судова медицина, криміналістика, правознавство, медичне право України</i> <i>Профайл викладача:</i> http://31.128.79.157:8083/user/files.php
Контактний тел.	+38(093) 754-05-54
E-mail:	vv.bondarenko@kntu.edu.ua
Інформація про консультації: <u>очні</u> <u>консультації</u> розклад: місце проведення: <u>он-лайн</u> <u>консультації</u>	<i>кожний вівторок з 15.00 до 17.00 год.</i> <i>м. Харків, вул. Тринклера 6, кафедра судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса (3-й поверх)</i> <i>за попередньою домовленістю,</i> http://31.128.79.157:8083/mod/bigbluebuttonbn/view.php?id=37924
Локація	<i>вул. Тринклера 6</i> https://goo.gl/maps/v6bFs5yZonFD77zcA

ПІБ викладача	<i>Хижняк Володимир Володимирович</i>
Інформація про викладача	<i>Професійні інтереси: судова медицина, правознавство, медичне право України</i> <i>Профайл викладача:</i> http://31.128.79.157:8083/user/profile.php?id=877
Контактний тел.	+38(098) 647-76-62
E-mail:	vv.khyzhniak@kntu.edu.ua
Інформація про консультації: <u>очні</u>	

<u>консультації</u>	<i>кожний четвер з 15.00 до 17.00 год.</i>
місце проведення:	<i>м. Харків, вул. Тринклера 6, кафедра судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса (3-й поверх)</i>
<u>он-лайн консультації</u>	<i>за попередньою домовленістю, http://31.128.79.157:8083/mod/bigbluebuttonbn/view.php?id=37924</i>
Локація	<i>вул. Тринклера 6 https://goo.gl/maps/v6bFs5yZonFD77zcA</i>

ПІБ викладача	<i>Кривенко Олександр Іванович</i>
Інформація про викладача	<i>Професійні інтереси: правознавство, медичне право України Профайл викладача: http://31.128.79.157:8083/user/profile.php?id=505</i>
Контактний тел.	<i>+38 (096) 220-80-80</i>
E-mail:	<i>oi.kryvenko@knmu.edu.ua</i>
Інформація про консультації:	
<u>очні консультації</u>	<i>кожний понеділок з 15.00 до 17.00 год.</i>
розклад:	<i>м. Харків, вул. Тринклера 6, кафедра судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса (3-й поверх)</i>
місце проведення	<i>за попередньою домовленістю, http://31.128.79.157:8083/mod/bigbluebuttonbn/view.php?id=37924</i>
<u>он-лайн консультації</u>	
Локація	<i>вул. Тринклера 6 https://goo.gl/maps/v6bFs5yZonFD77zcA</i>

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Медичне право. Професійна етика та деонтологія» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Фізична терапія» фахівців першого (бакалаврського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Дисципліна «Медичне право. Професійна етика та деонтологія» включає в себе інформацію щодо основних теоретичних та методичних питань медичного права України як науки та практики й методологічної основи для правової оцінки дій медичних працівників у межах чинного загального і медичного законодавства України. Знання та навички з медичного права є необхідною умовою для розуміння процесів та здійснення професійної медичної діяльності у галузі охорони здоров'я. Дисципліна спрямована на формування правового світогляду, створення системи правових уявлень, переконань та навиків правомірної поведінки фахівця системи охорони здоров'я. Вона має на меті не лише надання необхідних теоретичних знань, а й навчання правильному використанню правових норм при виконанні професійної діяльності, адже сьогодні однією з найважливіших проблем у медичній галузі є низький рівень правової культури в цій галузі. У зв'язку з цим вивчення медичного права сприяє формуванню необхідного рівня правової культури у відносинах між суб'єктами медичних правовідносин – державою, закладами охорони здоров'я, лікарем та пацієнтом.

Окремим правовим питанням є професійна етика та деонтологія, що ґрунтується на моральних, правничих та міжнародних засадах. Вони допомагають правильно і тактовно впроваджувати правові норми у медичну практику.

Предметом вивчення дисципліни є оволодіння здобувачами вищої освіти теоретичних знань і практичних навичок, що необхідні у провадженні практичної діяльності у сфері охорони здоров'я, а також у повсякденному житті на фоні високого рівня правосвідомості та підвищення правової культури, а також недопущення правового нігілізму.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Медичне право. Професійна етика та деонтологія» є необхідною складовою у компетентністному підході формування фахівців зі спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія», які зобов'язані розуміти спектральність системи права України, знати національну нормативно-правову базу, основи права в медицині, в разі потреби мати можливість коректно застосувати отримані знання у практичній діяльності. Вивчення дисципліни пов'язане зі знаннями соціально-гуманітарних і природничо-наукових дисциплін (історія України та української культури; безпеки життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки; етики; медичної психології).

Навчальна дисципліна «Медичне право. Професійна етика та деонтологія» є необхідною складовою формування особистості лікаря у

вищій медичній школі. Вона пов'язана зі знаннями соціально-гуманітарних і природничо-наукових дисциплін – історії України, правознавства, основи біоетики та біобезпеки, філософії, етики, соціальної медицини, нормальної та патологічної фізіології, рентгенології, внутрішніх хвороб, педіатрії, хірургії, акушерства та гінекології тощо.

Пререквізити. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з контролю та моніторингу діяльності у закладах вищої освіти, забезпечує належну якість освітнього процесу.

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни «Медичне право. Професійна етика та деонтологія» мають застосовуватися як самостійно, так і при вивченні фахових дисциплін.

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE
<http://31.128.79.157:8083/user/files.php>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів певних компетентностей у галузі медичного права України, професійної етики та деонтології у здобувачів освіти першого бакалаврського рівня, які навчаються за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія», для подальшої активної діяльності із забезпечення прав людини у галузі охорони здоров'я, а також для підвищення правосвідомості фахівців у галузі охорони здоров'я шляхом отримання необхідного обсягу теоретичних правових знань і практичних юридичних навиків для збереження балансу взаємин між суб'єктами медичних правовідносин і дотримання прав людини у галузі охорони здоров'я.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є отримання знань, вмінь та компетентностей у разі виконання лікарем функцій свідомої та компетентної особи в галузі охорони здоров'я населення і медичного права України, професійної етики та деонтології, а також розгляд основних понять юриспруденції, таких як законність і правопорядок, правопорушення і юридична відповідальність, правова дисципліна і правова культура, у тому числі у галузі охорони здоров'я, неухильне забезпечення здійснення прав і обов'язків всіх суб'єктів медичної діяльності.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

Згідно з вимогами Стандарту, дисципліна забезпечує набуття студентами *компетентностей*:

– *інтегральні* – здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук;

– *загальні*:

ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.;

ЗК2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

ЗК3. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК7. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК8. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 9. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

– спеціальні (фахові, предметні):

СК7. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність;

СК9. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним.

1.4. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН 1. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПРН 11. Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.

ПРН 13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПРН 14. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.

ПРН 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

1.5. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних соціальних навичок (Soft skills):

Знати:

- 1) основні етапи розвитку світової та вітчизняної медицини;
- 2) обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань;
- 3) понятійно-категоріальний апарат у галузі медичного права;
- 4) поняття і ознаки правопорушення;
- 5) види юридичної відповідальності медичних працівників за професійні правопорушення;
- 6) основні права та обов'язки суб'єктів медичних правовідносин;
- 7) законодавче забезпечення різних видів медичної діяльності в Україні.

Вміти:

- 1) Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при виконання обов'язків.;
- 2) Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків;
- 3) Відповідати за якісне виконання поставлених завдань;
- 4) розкривати зміст і місце необхідних правових норм, закріплених у чинному законодавстві України;
- 5) працювати з текстом Основ законодавства України про охорону здоров'я (1992 р.);
- 6) працювати з текстами нормативних законодавчих актів в галузі охорони здоров'я;
- 7) розрізняти лікарські помилки, нещасливі випадки та халатність у професійній лікарській діяльності;
- 8) запобігати адміністративній та кримінальній відповідальності на підставі комплексу юридичних та медичних знань.
- 9) вміти діяти відповідно до своїх прав та обов'язків.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Опис дисципліни

Назва теми	Кількість годин, з них			
	всього	аудиторних		СРС
		лекції	практичні заняття	
Розділ 1. Правові основи медичного законодавства				
Тема 1. Медичне право України в системах права і законодавства.	5	1	2	2
Тема 2. Міжнародні та регіональні стандарти у сфері охорони здоров'я і прав людини.	5	1	2	2
Тема 3. Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні.	5	1	2	2
Тема 4. Основи господарської діяльності та страхування у сфері охорони здоров'я в Україні. Правова природа медичної допомоги і медичної послуги. Договір про надання медичних послуг.	5	1	2	2
Разом за розділом 1	20	4	8	8
Розділ 2. Організація, управління, правове регулювання та юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я				
Тема 5. Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.	6	2	2	2
Тема 6. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.	6	2	2	2
Тема 7. Дефекти надання медичної допомоги. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги за законодавством України.	6	2	2	2
Тема 8. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.	6	2	2	2
Разом за розділом 2	24	8	8	8
Розділ 3. Правове регулювання різних видів медичної діяльності.				
Тема 9. Правове регулювання сімейної медицини в Україні. Народна медицина	6	-	2	4

(цілителство) за законодавством України.				
Тема 10. Законодавче забезпечення профілактики та лікування інфекційних хвороб. Правове забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя в Україні.	6	-	2	4
Тема 11. Донорство за законодавством України. Правове забезпечення репродуктивного здоров'я і репродуктивних технологій в Україні. Корекція статі.	6	-	2	4
Тема 12. Правове регулювання провадження фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами і виробами медичного призначення в Україні. Інтелектуальна власність у галузі охорони здоров'я.	6	-	2	4
Тема 13. Правове регулювання психіатричної допомоги та надання медичної допомоги уразливим верствам населення.	6	-	2	4
Тема 14. Правове регулювання паліативної допомоги. Організаційно-правове функціонування хоспісів	6	-	2	4
Тема 15. Правова регламентація косметології та спортивно-оздоровчої діяльності (спортивна медицина).	5	-	2	3
Тема 16. Санаторно-курортна справа. Медичний туризм.	5	-	2	3
Разом за розділом 3	46	-	16	30
Всього годин по дисципліні	90	12	32	46
Кредитів ECTS – 3,0				

2.1.1 Лекції

№	Тема лекції	Кіл-ть годин	Види лекцій
1	Медичне право України в системах права і законодавства. Міжнародні та регіональні стандарти у сфері охорони здоров'я і прав людини. Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні.	2	Лекція – інформація, мультимедійна презентація
2	Основи господарської діяльності та страхування у сфері охорони здоров'я в Україні. Правова природа медичної допомоги і медичної послуги. Договір про надання медичних послуг.	2	Лекція – інформація, мультимедійна

			презентація
3	Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я. Правове регулювання паліативної допомоги. Організаційно-правове функціонування хоспісів.	2	Лекція – інформація, мультимедійна презентація
4	Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.	2	Лекція – інформація, мультимедійна презентація
5	Дефекти надання медичної допомоги. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги за законодавством України.	2	Лекція – інформація, мультимедійна презентація
6	Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.	2	Лекція – інформація, мультимедійна презентація
Всього годин			12

2.1.2 Семінарські заняття – немає

2.1.3 Практичні заняття

№	Тема	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Медичне право України в системах права і законодавства.	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль
2	Міжнародні та регіональні стандарти у сфері охорони здоров'я і прав людини.	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування
3	Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні.	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування
4	Основи господарської діяльності та страхування у сфері охорони здоров'я в Україні. Правова природа медичної допомоги і медичної послуги. Договір про надання медичних послуг.	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування
5	Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування

6	Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування
7	Дефекти надання медичної допомоги. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги за законодавством України. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування
8	Правове регулювання сімейної медицини в Україні. Народна медицина (цілителство) за законодавством України.	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування
9	Законодавче забезпечення профілактики та лікування інфекційних хвороб. Правове забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя в Україні.	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування
10	Донорство за законодавством України. Правове забезпечення репродуктивного здоров'я і репродуктивних технологій в Україні. Корекція статі.	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування
11	Правове регулювання провадження фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами і виробами медичного призначення в Україні. Інтелектуальна власність у галузі охорони здоров'я.	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування
12	Правове регулювання психіатричної допомоги. Правове регулювання надання медичної допомоги уразливим верствам населення	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування
13	Правове регулювання паліативної допомоги. Організаційно-правове функціонування хоспісів	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування
14	Правова регламентація косметології та спортивно-оздоровчої діяльності (спортивна медицина).	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування
15	Санаторно-курортна справа. Медичний туризм.	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування
16	Медичне право України в системах права і законодавства.	2	Розповідь-пояснення. Презентація	Тестовий контроль. Усне опитування
Всього годин		32		

2.1.4. Лабораторні заняття – немає

2.1.5. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Медичне право України в системах права і законодавства.	2	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
2	Міжнародні та регіональні стандарти у сфері охорони здоров'я і прав людини.	2	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
3	Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні.	2	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
4	Основи господарської діяльності та страхування у сфері охорони здоров'я в Україні. Правова природа медичної допомоги і медичної послуги. Договір про надання медичних послуг.	2	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
5	Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.	2	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
6	Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.	2	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
7	Дефекти надання медичної допомоги. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги за законодавством України.	2	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
8	Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я. Процедури і механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.	2	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
9	Правове регулювання сімейної медицини в Україні. Народна медицина (цілителство) за законодавством України.	4	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
10	Законодавче забезпечення профілактики та лікування інфекційних хвороб. Правове забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя в Україні.	4	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль

11	Донорство за законодавством України. Правове забезпечення репродуктивного здоров'я і репродуктивних технологій в Україні. Корекція статі.	4	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
12	Правове регулювання провадження фармацевтичної діяльності та забезпечення населення лікарськими засобами і виробами медичного призначення в Україні. Інтелектуальна власність у галузі охорони здоров'я.	4	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
13	Правове регулювання психіатричної допомоги. Правове регулювання надання медичної допомоги уразливим верствам населення	4	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
14	Правове регулювання паліативної допомоги. Організаційно-правове функціонування хоспісів	4	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
15	Правова регламентація косметології та спортивно-оздоровчої діяльності (спортивна медицина).	3	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
16	Санаторно-курортна справа. Медичний туризм.	3	Робота з текстом, конспектування	Тестовий контроль. Самоконтроль
ВСЬОГО годин			46	

2.1.6. Індивідуальні завдання – немає.

2.1.7. Завдання для самостійної роботи – опрацювання навчальної літератури, відповіді на контрольні питання з теми, вирішення тестових завдань і ситуаційних задач для самоконтролю.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ» від 21.08.2021 р. № 181.

Поточний контроль проводиться на кожному аудиторному занятті (крім лекцій). За результатами засвоєння кожної теми заняття виставляється оцінка з використанням 4-бальної системи. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем освіти у процесі самостійної роботи,

виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Загальна навчальна діяльність вважається виконаною, якщо здобувач відпрацював всі пропущені аудиторні заняття та лекції, а середній бал за всі теми дорівнює 3-ом балам та вище. Загальна навчальна діяльність закінчується оцінкою з формою контролю «залік». Бали для дисциплін розраховуються як середнє арифметичне балів поточного контролю за всі теми впродовж всього періоду вивчення дисципліни (з точністю до сотих) за таблицею 2 «Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)», що додається автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ. Загальна навчальна діяльність визначається у балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано» або «не зараховано». Викладач виставляє здобувачу освіти відповідну оцінку у індивідуальний навчальний план та заповнює відомості успішності з дисципліни.

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів...» (таблиця 2). Наказ ХНМУ від 21.08.2021 р. №181.

Таблиця 2

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		

4.47-4,49	179	3.7-3,71	148
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139

3.2. Оцінювання самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті.

3.3. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Медичне право України як правове утворення: поняття, завдання, предмет.
2. Принципи і функції медичного права України.
3. Медичні правовідносини: поняття, види і склад.
4. Загальна характеристика законодавчого забезпечення охорони здоров'я в Україні.
5. Міжнародні акти у сфері охорони здоров'я та прав людини.
6. Регіональні акти у сфері охорони здоров'я та прав людини.
7. Місце декларації прав людини в системі охорони здоров'я України.
8. Права пацієнтів за міжнародними актами у сфері охорони здоров'я і прав людини.
9. Права медпрацівників за міжнародними актами у охорони здоров'я і прав людини.
10. Конституційне регулювання охорони здоров'я в Україні.
11. Місце медичного права в системі соціального регулювання медичної діяльності.
12. Систематизація законодавства України про охорону здоров'я.
13. Біоетика, біоправо та медичне право: проблеми співвідношення.
14. Добровільне медичне страхування: стан законодавчого закріплення і застосування.
15. Страхування професійної відповідальності медичних працівників.
16. Страхування медичних працівників, що виконують свої професійні обов'язки.
17. Поняття та ознаки медичної допомоги (якісна, кваліфікована, доступна, безоплатна).
18. Право на медичну допомогу за законодавством України.
19. Медична послуга як об'єкт медичних правовідносин.
20. Договір про надання медичних послуг: поняття, характеристика та особливості.

21. Договірна відповідальність у сфері охорони здоров'я.
22. Права людини у сфері охорони здоров'я: поняття, класифікація, характеристика.
23. Право людини на життя: поняття, зміст і загальна характеристика.
24. Право людини на медичну інформацію.
25. Право людини на медичну таємницю.
26. Право людини на згоду на медичне втручання.
27. Право на відмову від медичного втручання.
28. Поняття і види суб'єктів медичних правовідносин.
29. Загальна характеристика прав пацієнта.
30. Правове регулювання обов'язків пацієнта в Україні.
31. Морально-етичні засади взаємин «лікар-пацієнт».
32. Правове регулювання професійних обов'язків медичних працівників.
33. Правовий статус лікуючого лікаря за національним законодавством.
34. Поняття і види процедур і механізмів захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
35. Судова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
36. Позасудова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
37. Види правопорушень та відповідальності у сфері охорони здоров'я
38. Цивільно-правова відповідальність у сфері охорони здоров'я.
39. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників.
40. Адміністративно-правова відповідальність у медичному праві.
41. Кримінальна відповідальність медичних працівників.
42. Звільнення від юридичної відповідальності медичних працівників.
43. Особливості юридичної відповідальності пацієнтів за законодавством України.
44. Професійна етика.
45. Етичний кодекс українського лікаря.
46. Деонтологія в медицині.
47. Міжнародні форми і засоби захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
48. Експертна діяльність у сфері охорони здоров'я: національне і зарубіжне законодавство.
49. Поняття, види і значення медичних експертиз в Україні.
50. Судово-медична експертиза: загальна характеристика та роль у сфері медичного права.
51. Судово-психіатрична експертиза: загальна характеристика та роль.
52. Судово-психологічна експертиза: загальний аналіз і роль у сфері медичного права.
53. Військово-медична експертиза: загальна характеристика та роль.
54. Альтернативна медична експертиза: загальний аналіз і роль у сфері медичного права.
55. Дефекти надання медичної допомоги: поняття і види.
56. Медична помилка та нещасний випадок.
57. Ятрогенна патологія: актуальність і основні причини виникнення.

58. Ускладнення за результатами медичних втручань та їх правові наслідки.
59. Контроль якості медичної допомоги: поняття, види, суб'єкти.
60. Правовий статус лікаря, який надає первинну медичну допомогу.
61. Поняття та види донорства за законодавством України.
62. Поняття і принципи донорства крові та її компонентів.
63. Законодавче забезпечення донорства органів та інших анатомічних матеріалів.
64. Юридична регламентація донорства репродуктивних клітин в Україні.
65. Нормативно-правове забезпечення профілактики та лікування інфекційних хвороб.
66. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин в умовах лікування інфекційних хвороб, у тому числі тих, що передаються статевим шляхом.
67. Правовий статус медичних працівників в умовах угрози інфікування ВІЛ.
68. Правове регулювання проведення профілактичних щеплень в Україні.
69. Основи господарської діяльності у сфері охорони здоров'я в Україні.
70. Поняття господарської діяльності у сфері охорони здоров'я.
71. Порядок та умови ліцензування господарської діяльності.
72. Ліцензування й акредитація закладів охорони здоров'я.
73. Контроль за додержанням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності.
74. Заклад охорони здоров'я України як суб'єкт господарювання у сфері охорони здоров'я.
75. Акредитація закладів охорони здоров'я.
76. Особливості правового статусу фізичних осіб підприємців як суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я.
77. Особливості оподаткування у сфері охорони здоров'я
78. Правове регулювання здійснення приватної практики.

3.4. Індивідуальні завдання – не передбачені

3.5. Правила оскарження оцінки

Апеляція здобувача вищої освіти щодо оцінки (кількості балів), повинна подаватись особисто не пізніше наступного робочого дня після проведення підсумкового контролю та оголошення оцінки. Апеляція розглядається не пізніше наступного дня після її подання у присутності здобувача. Додаткове опитування здобувача вищої освіти при розгляді апеляції не допускається. Порядок подання і розгляду апеляції повинен бути оприлюднений та доведений до відома здобувача не пізніше ніж 7 днів після подання апеляції.

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Вимоги дисципліни.

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Відвідування занять та поведінка.

Відвідування лекційних та практичних занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених практичних занять відбувається щоденно з 15.00 до 17.00 на кафедрі, згідно графіку на інформаційному стенді та передбачає усне опитування, вирішення тестових завдань об'ємом до 30 тестових завдань. Відпрацювання пропущених лекцій відбувається шляхом написання реферату від руки об'ємом до 20 сторінок на аркушах формату А4. Реферат повинен бути написаний з посиланням на джерела літератури та переданий викладачу особисто. Якщо виникають запитання, то можна звернутися до викладача особисто, он-лайн або за електронною поштою.

Під час лекції бажано вести конспект та зберігати достатній рівень тиші, можливо ставити запитання. До проведення практичних занять студенти повинні підготуватися за темою заняття, активно приймати участь у дискусії, ставити запитання, висловлювати свою точку зору. Під час обговорення необхідно зберігати повагу до колег, толерантність до їх досвіду, сприйнятливність та неупередженість, здатність до конструктивної критики, спиратися на власні емоції та думки.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття.

Під час занять заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;

- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);

Використання електронних гаджетів.

Використання електронних гаджетів є основним і потужним інформаційним джерелом до вивчення курсу, адаптивним до сучасних вимог і сприяє входженню в сучасний європейський освітній простір. Гаджети забезпечують постійний зворотній зв'язок: «викладач-здобувач вищої освіти», «здобувач-здобувач вищої освіти», «здобувач-група здобувачів вищої освіти».

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами.

Організація інклюзивного навчання в закладах вищої освіти здійснюється згідно з наказом ХНМУ № 203 від 22.06.2018 «Про затвердження порядку супроводу (надання допомоги) осіб з обмеженими фізичними можливостями, громадян похилого віку, інших маломобільних груп населення під час перебування на території (в приміщеннях) ХНМУ.

Рекомендації щодо успішного складання дисципліни (активність здобувачів вищої освіти під час практичного заняття, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи).

Протягом вивчення дисципліни здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- систематично відвідувати практичні заняття та лекції;
- вести конспекти практичних занять;
- приймати активну участь у роботі на заняттях;
- виконувати самостійну позааудиторну роботу.

Заохочення та стягнення.

Додаткові бали впродовж курсу не передбачені.

Техніка безпеки.

На першому занятті будуть роз'яснені основні принципи охорони праці на кафедрі шляхом проведення інструктажу. Очікується, що кожен повинен знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо. Після проведення інструктажу кожен здобувач вищої освіти повинен поставити підпис у журналі інструктажу кафедри з охорони праці.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів вищої освіти очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я. Медичне право України: Підручник / За заг. ред. д.ю.н., проф.. С.Г. Стеценка. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. - 507 с.
2. Берн І., Езер Т., Коен Дж., Оверал Дж., Сенюта І. Права людини у сфері охорони здоров'я: практичний посібник / За наук. ред. І. Сенюти. – Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2012. – 576 с.
3. Ольховський В.О. Медичне правознавство: навчально-методичні рекомендації/ В.О.Ольховський, В.В.Хижняк – Харків: СПДОФ Бровін О.В., 2011,- 44 с.
4. Судова медицина. Медичне законодавство: підручник у 2 кн./ М.В. Банчук, В.Ф. Москаленко, Б.В. Михайличенко та ін. – Кн. 2 Медичне правознавство. Правова регламентація лікарської діяльності. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 496 с.
5. Москаленко В.Ф., Грузева Т.С., Іншакова Г.В. Право на охорону здоров'я у нормативно-правових актах міжнародного та європейського рівня, – ВПП «Контраст»,2006. – 296 с.
6. Майданик Р. А. Медичне право в системі права України : навчально-практичний посібник / Р.А. Майданик. – К. : Алерта, 2013.
7. Алма-Атинська Декларація. ВООЗ, від 06.09.1978 р. [Електронний ресурс]. –<http://www.euro.who.int/ru/publications/policy-documents/declaration-of-alma-ata>
8. Декларація про медичну допомогу, орієнтовану на пацієнта / Міжнародний альянс організацій пацієнтів, від 24.02.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.patientsorganizations.org>.
9. Хартія про право на охорону здоров'я / Міжнародний союз юристів. Генеральна асамблея МСЮ, від 31.08.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uianet.org/documents/quuia/resolutions/Sante4Gb.pdf>
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. [Електронний ресурс]. - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
11. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
12. Етичний кодекс лікаря України прийнятий Всеукраїнським з'їздом лікарських організацій та X З'їздом Всеукраїнського лікарського товариства (ВУЛТ) від 27.09.09 р.

Допоміжна:

1. Адміністративне право України (загальна частина) [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Наталія Федорук ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Рута, 2013.

2. Адміністративне право України : слов. термінів : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [Андрєєва Д. Є. та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Т. О. Коломоець, д-ра юрид. наук, проф. В. К. Колпакова ; Держ. вищ. навч. закл. "Запоріж. нац. ун-т". - Київ : ІнЮре, 2014.
3. Конституційне право людини на повагу до її гідності та його правове забезпечення [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Недибалюк Вікторія Дмитрівна ; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. - К., 2014.
4. Кримінальне право України (Загальна частина) [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Галина Жаровська, Олена Ющик ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Рута, 2013.
5. Кримінальне право України : предмет, завдання, система, методологія, принципи, джерела. Кримінально-правова політика [Текст] : навч. посіб. / [Назимко Є. С.] ; Донец. юрид. ін-т. - Донецьк : Цифрова типографія, 2013.
6. Лученко Д. В. Про оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень як інститут демократичної держави / Д. В. Лученко // Вісник Академії митної служби України. - 2013. - № 1.
7. Скрипнюк О. Проблеми забезпечення державного суверенітету України на сучасному етапі (конституційно-правовий аспект) / О. Скрипнюк // Вісник Національної академії правових наук України. - 2014. - № 2.
8. Трудове право України : підруч. для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / С. М. Прилипко [та ін.]. - 5-те вид., допов. - Харків : Право, 2014.
9. Фармацевтичне право : навч. посіб. / В.О. Шаповалова, В.В. Шаповалов, В.В. Шаповалов (мол.), О.С. Абросимов, Ю.В. Васіна, В.О. Радіонова, Н.Г. Малініна, О.О. Курижева; за заг. ред. В.О. Шаповалової [ЕЛЕКТРОННИЙ РЕСУРС] : інтеракт. підруч. – [3-є вид.]. – Х., 2011. – 1 електрон. оптик. диск (CD-ROM). – Систем. вимоги: Windows XP, Vista, 7, Mac OS X, Ubuntu, 512 Мб RAM, CD-ROM. – Назва з титул. екрану.
10. Цивільне право України : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Напр. підг-ки 030401-право. Спец-ть 6.030401-правозн-во. Ф-ма навч-ня ден., заоч. - Харків : Друкарня Мадрид, 2014.
11. Ахметшин Р.Л. Уголовный кодекс врача,- Донецк: Издатель Заславский А.Ю., 2010. – 128 с.
12. Банчук М.В., Москаленко В.Ф., Михайличенко Б.В., Грузєва Т.С., Хміль І.Ю., Артеменко О.І. Медичне законодавство: Правова регламентація лікарської діяльності.- К.: ВСВ «Медицина», 2011, – 496 с.

16. Інформаційні ресурси

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/55-12>.

3. Акт проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради Української РСР від 24.08.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1427-12>.
4. Кримінальний кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
5. Кримінально-виконавчий кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України від 11.07.2003 р. № 1129-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.
6. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
7. Цивільний процесуальний кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Верховна Рада УРСР; Кодекс України від 07.12.1984 р. № 8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
9. Кодекс адміністративного судочинства України: Верховна Рада України; Кодекс України від 06.07.2005 р. № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
10. Сімейний кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III [Електронний ресурс]. – [:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14)
11. Кодекс цивільного захисту: Верховна Рада України; Кодекс України від 02.10.2012 р. № 5403-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
12. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
13. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
14. Про Вищу раду юстиції: Закон України від 15.01.1998 р. (редакція від 18.03.2012 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/22/98%D0%B2%D1%80>.
15. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
16. Про Національну поліцію: Закон України від 02.11.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/580-19/page>.
17. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. (редакція від 05.02.2012 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.
18. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. (редакція від 12.06.2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

- 19.** Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Верховна Рада України; Закон від 05.07.2012 р. № 5076-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
- 20.** Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998 р. [Електронний ресурс]. –: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/183/98%D0%B2%D1%80>.
- 21.** Про Кабінет міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/794-18/page>.
- 22.** Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 р. (редакція від 01.08.2003 р.) [Електронний ресурс]. –: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>.
- 23.** Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 06.04.2000 р. (редакція від 13.10.2010 р.) [Електронний ресурс]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1647-14>.
- 24.** Про правонаступництво України: Закон України від 12.09.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1543-12>
- 25.** Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 р. (редакція від 03.08.2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>.
- 26.** Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 р. [Електронний ресурс]: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>.
- 27.** По порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21.01.1994 року (редакція від 01.01.2012 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3857-12>
- 28.** Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>.
- 29.** Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р.–: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>.
- 30.** Про імміграцію: Закон України від 07.06.2001 р. (редакція від 15.10.2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2491-14>.
- 31.** Про закордонних українців: Закон України від 04.03.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1582-15>.
- 32.** Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23.04.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/987-12>.
- 33.** Про військовий обов'язок та військову службу: Закон України від 25.03.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>.

34. Про громадські об'єднання: Закон України від 11.08.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.

35. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. (редакція від 31.12.2011 р.) [Електронний ресурс]. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96%D0%B2%D1%80>.

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE

<http://31.128.79.157:8083/user/files.php>

Корисні посилання:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-poglyvyv-dysc.docx

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx